

manges Vedkommende ogsaa ved et meget grundigt Studium af de Problemer, der her kommer i Betragtning. For mit Vedkommende ligger Forholdet saaledes, at jeg erfaringsmæssigt og studiemæssigt har set, at i alle de kritiske Perioder, vort Land har gennemgaaet i det sidste Aarhundrede — og vi kan regne 1914 med —, hvor det ikke kom til Krig, er vi naaet frem ad Forhandlingens Vej og ad en Forhandlingens Vej, som i intet Tilfælde har støttet sig til nogen Militærmagt. Jeg har set det i meget høj Grad personlig i min tidligere Virksomhed under Verdenskrigen. Alle de store Spørgsmaal, der dør var oppe — store for vort Vedkommende —, hvad gik de ud paa? De gik ud paa at holde vort Erhvervsliv gaaende, og alle de virkelig vigtige Forhandlinger, der vedrørte paa den ene Side Opretholdelsen af vor Eksport til England, paa den anden Side Fortsættelsen af en naturlig og neutralitetsmæssig Eksport til Tyskland, alle disse Forhandlinger, som har strakt sig over hele Krigen, og som har været de virkelig afgørende for vor indre Økonomis Fortsættelse, har været ført, uden at man kan sige, at derved Hensynet til den den Gang bestaaende Militærmagt har spillet nogen Rolle.

Med Hensyn til Helhedsindtrykket af Gesandternes Indberetninger vil jeg sige i Overensstemmelse med, hvad jeg sagde indledningsvis, at jeg har givet Udvalgets Medlemmer Adgang til at gøre sig bekendt med disse, og jeg mener, at jeg ikke har nogen yderligere Forpligtelse til at beskæftige mig med dette Spørgsmaal, uden for saa vidt som det kan tænkes, at Spørgsmaalet om Indberetningernes Tilgængelighed for en videre Kreds bliver rettet til mig som en direkte Anmodning, ligesom det ogsaa kan tænkes, at der, naar Lovforslaget kommer over i Landstinget, fra de derværende Udvalgsmedlemmers Side bliver rettet en lignende Anmodning til mig, og i alle disse Eventualiteter maa jeg forbeholde mig min Stilling efter den Erfaring, som jeg til den Tid vil have indhøstet.

Det ærede Medlem Hr. Holger Andersen rettede et tredje Spørgsmaal til mig, nemlig om der fandtes yderligere Beretninger. Jeg vil hertil sige, at alle Beretninger, som bærer Titelen Afrustning, har været forelagt for Udvalget, og jeg vil, for at være fuldstændig aaben, eftersom det ærede Medlem spurgte mig, om der maatte være en Beretning, der beskæftigede sig med Østersø-Spørgsmaalet og den politiske

Situation ved Østersøen, besvare dette Spørgsmaal bekræftende, men jeg vil gerne hertil føje, at vedkommende Gesandt, som har indsendt denne Beretning, meget indstændigt har bedt om, at den maatte blive behandlet med ganske særlig Varsomhed.

Med Hensyn til det ærede Medlem Hr. Holsteins Bemærkning om, at den tyske Mindretalsordning skulde være fremkaldt af den italienske Ministerpræsident, vil jeg sige, at dersom det ærede Medlem havde fulgt denne Sag lidt nærmere, vilde han ikke have kunnet fremsætte en saadan Paastand. Denne Sag er blevet bearbejdet i Aarevis i det vedkommende tyske Ministerium, og naar Ordningen ikke er kommet tidligere, skyldes det for en stor Del den Omstændighed, at der har været mange Ministerkriser netop i Preussen, langvarige Kriser i hvert Fald, saaledes som jeg ogsaa udtalte, da jeg sidste Gang havde Ordet ved denne Sags Behandling i dette høje Ting. Jeg tror i det hele taget, at den Fremstilling, som det ærede Medlem gav af vor Politik i Forholdet til Tyskland som stadig eftergivende, som ikke tilstrækkelig kraftig, som ikke tilstrækkelig følgende med den Ændring, der er kommet i Tiden efter Krigens Ophør, er fejlagtig, og jeg skulde gerne, hvad jeg altid er rede til overfor dette høje Tings Medlemmer, give det ærede Medlem Hr. Holstein meget detaillerede Oplysninger om hele dette Spørgsmaals Udvikling.

Hvad Instruksen til Delegationen i Genf angaar, er dette Spørgsmaal blevet drøftet af mig med det udenrigspolitiske Nævn efter den Anmodning, som det ærede Medlem Hr. Pürschel rettede til mig, jeg tror, det var en Gang i Fjor — eller var det i Forfjor? —, om, at Instrukserne til Delegationerne i Genf altid maatte blive meddelt det udenrigspolitiske Nævn. Det er altsaa ogsaa sket i dette Tilfælde, og alle de Telegrammer, vi faar fra Genf i den Periode, bliver meddelt de herhjemmenværende Medlemmer af Delegationen. Jeg anser det derfor for unødvendigt netop i dette Øjeblik at udtale mig nærmere om hele Situationen igen, men vil dog gerne tage bestemt Afstand fra den Paastand, at det skulde være en unneutral Handling, noget i Retning af Mangel paa Neutralitet (*Holstein: Inopportunt!*). Dertil vil jeg gerne sige, at vi for Tiden, efter de sidste Beretninger, befinder os i særdeles godt Selskab, nemlig i Selskab med Sverige, Norge, Holland, Svejts og Finland, og jeg ønsker ikke at være i noget bedre.